

Piotr Kordel*, Filip Wadas**

*Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

** Zakład Rehabilitacji, Copernicus podmiot leczniczy Sp. z o. o. Gdańsk

Samorząd zawodowy fizjoterapeutów w opiniach studentów i absolwentów fizjoterapii

The Professional Self-Government of Physiotherapists in the opinions of Physiotherapy students and graduates

Streszczenie

Artykuł prezentuje wyniki badania przeprowadzonego na próbie 100 fizjoterapeutów w okresie od kwietnia do maja 2016 r. w Poznaniu i Gdańsku. Celem badania było ustalenie poziomu akceptacji dla utworzenia samorządu zawodowego w środowisku fizjoterapeutów, wskazania najważniejszych zadań izby fizjoterapeutów w opinii przyszłych jej członków, określenie preferowanej przez środowisko wysokości miesięcznej składki członkowskiej oraz zbadanie czy fizjoterapeuci łączą fakt powstania samorządu zawodowego z nadzieją na podniesienie płac dla ich grupy zawodowej. Wyniki badań wskazują na entuzjastyczne poparcie dla idei utworzenia izby fizjoterapeutów (93% opinii pozytywnych). Za najważniejsze zadania samorządu fizjoterapeutów badani uznali reprezentowanie zawodu oraz stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu. Kwotą, jaką ankietowani fizjoterapeuci byłiby skłonni przeznaczać na rzecz swojej korporacji to maksymalnie 50 zł miesięcznie. Wielu respondentów (44%) liczy na poprawę swoich zarobków po utworzeniu samorządu fizjoterapeutów.

Słowa kluczowe

samorząd zawodowy, Krajowa Izba Fizjoterapeutów

Abstract

The Article presents the results of a survey done on 100 physiotherapists from April to May 2016 both in Poznań and Gdańsk. The aims of the study were to determine the support of the idea of creation the professional self-government of among physiotherapists, to define the most important tasks of the Chamber of Physiotherapists according to its future members and set the height of the monthly membership fee that physiotherapists would be willing to pay each month. Another goal was to check whether physiotherapists expect a pay raise after their self-government becomes operational. The results show that physiotherapists are enthusiastic about the creation of the Chamber of Physiotherapists

Key words

Professional self-government, the National Chamber of Physiotherapists

Wprowadzenie

Spośród zawodów zaufania publicznego, którym Ustawodawca pozwolił cieszyć się przywilejem posiadania samorządu zawodowego, najliczniejszą grupę stanowią zawody medyczne. Lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki i położne oraz aptekarze rozwijają swoje korporacje od ponad 25 lat, diagności laboratoryjni od lat 15. 25 września 2015 r. do tego

grona dołączyli fizjoterapeuci, kiedy to Sejm przyjął Ustawę o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. 2015, poz.1994), która w art. 61 stwierdza, iż Krajową Izbę Fizjoterapeutów tworzą fizjoterapeuci wpisani do Krajowego Rejestru Fizjoterapeutów. Zadaniem, jakie Ustawodawca powierzył samorządowi fizjoterapeutów są, m. in. stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu, prowadzenie rejestrów, opiniowanie i przedstawianie wniosków w sprawie warunków wykonywania zawodu i kształcenia zawodowego, orzekanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej, prowadzenie działalności edukacyjnej, naukowej lub badawczej oraz organizowanie i prowadzenie instytucji samopomocowych i innych form pomocy materialnej dla fizjoterapeutów. Zadania te ma wykonywać sześć organów samorządu, działających na szczeblu ogólnopolskim: Krajowy Zjazd Fizjoterapeutów, Krajowa Rada Fizjoterapeutów, Komisja Rewizyjna, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, Sąd Dyscyplinarny oraz Rzecznik.

W chwili obecnej obserwujemy proces wyłaniania organów Krajowej Izby Fizjoterapeutów. 28 czerwca 2016 r. zainaugurował swoją działalność Komitet Organizacyjny Samorządu Fizjoterapeutów (Protokół z posiedzenia Komitetu Organizacyjnego Samorządu Fizjoterapeutów z dnia 28.06.2016 roku), który zdecydował, iż zgromadzenia wojewódzkie/regionalne wybierające delegatów na Krajowy Zjazd Fizjoterapeutów odbędą się 5 listopada 2016 r. (Uchwała nr 6/2016 Komitetu Organizacyjnego Samorządu Fizjoterapeutów z dnia 13.07.2016 roku w sprawie wyznaczenia daty zgromadzeń wojewódzkich/regionalnych). Komitet ustalił również proporcje w jakich będą reprezentowane poszczególne grupy składające się na środowisko fizjoterapeutów w Polsce. Zdecydowaną większość głosów na I Krajowym Zjeździe Fizjoterapeutów będą miały osoby posiadające tytuł magistra fizjoterapii (65%), pozostałe 25% z ogólnej liczby delegatów przewidzianej na 250-340 stanowić mają licencjaci i technicy fizjoterapii (§9 regulaminu wyborczego delegatów na I KZF)

W związku z trwającym procesem wyłaniania organów samorządu Autorzy postanowili zbadać stosunek fizjoterapeutów do powstającego samorządu zawodowego oraz sprawdzić jakie oczekiwania wobec swojej izby mają reprezentanci tego zawodu. Celami szczegółowymi badania były:

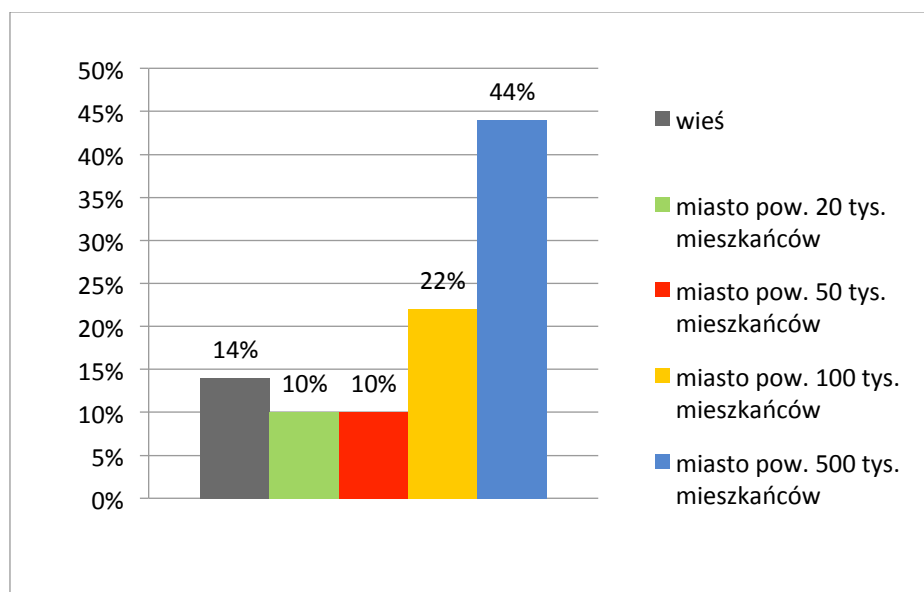
- ustalenie poziomu akceptacji dla utworzenia samorządu zawodowego w środowisku fizjoterapeutów;

- ustalenie, które z zadań samorządu fizjoterapeuci uznają za najważniejsze (stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu, prowadzenie rejestru fizjoterapeutów, reprezentowanie fizjoterapeutów, ustalanie oraz aktualizacja standardów i wytycznych w fizjoterapii, orzekanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej, organizowanie i prowadzenie instytucji samopomocowych, organizacja szkoleń, dofinansowanie szkoleń);
- ustalenie preferowanej przez środowisko wysokości miesięcznej składki członkowskiej;
- ustalenie czy fizjoterapeuci łączą fakt powstania samorządu zawodowego z nadzieją na podniesienie płac dla ich grupy zawodowej;

Badacze chcieli również sprawdzić czy zmienne demograficzne (płeć, wiek, wykształcenie, miejsce pracy) korelują ze zmiennymi wymienionymi wcześniej.

Material i metody badawcze

W okresie od kwietnia do maja 2016 r. w Poznaniu i Gdańsku przeprowadzono badanie ankietowe na próbie okolicznościowej liczącej sto osób. 63% ankietowanych stanowili licencjaci fizjoterapii, 32% magistry fizjoterapii, 5 % ankietowanych legitymowało się stopniem naukowym doktora. Nieznaczną większość w próbie stanowiły kobiety (52%). Większość badanych (44%) zamieszkiwała miasta powyżej 500 tys. mieszkańców (Wykres 1).

Wykres 1 Miejsce zamieszkania respondentów

W próbie dominowały osoby w wieku 22-24 lata (Tabela 1). Większość respondentów stanowili studenci studiów uzupełniających magisterskich na kierunku fizjoterapia, z których część jest już aktywna zawodowo. Tabela 2 ilustruje status zawodowy badanych fizjoterapeutów. Obok pracy w gabinetach prywatnych i placówkach z kontraktem z Narodowym Funduszem Zdrowia respondenci mieli możliwość wybrania odpowiedzi „inne”, pod którą należy rozumieć inne czynności zarobkowe związane z fizjoterapią, np. wizyty domowe u pacjentów, praca laboratoryjna lub wydawnicza.

Tabela 1 Wiek respondentów

19-21 lat	1%
22-24 lata	59%
25-27 lat	18%
28-35 lat	17%
>35 lat	5%

Tabela 2 Miejsce pracy respondentów

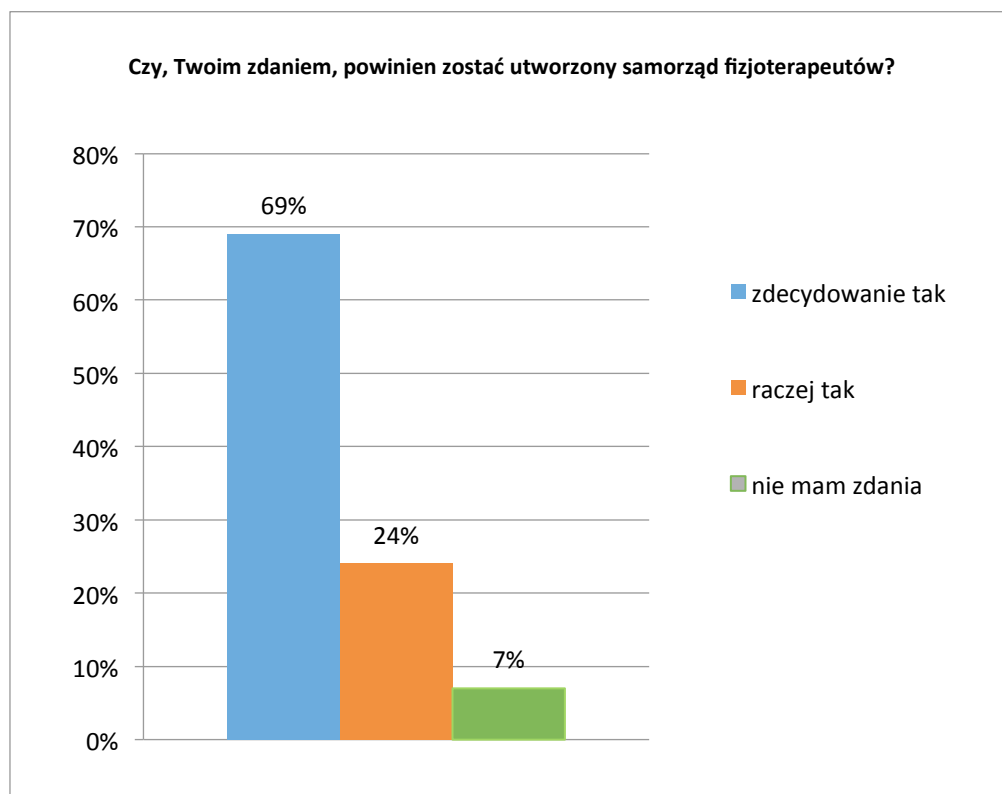
Miejsce pracy	
Student	61,0%
w placówce z kontraktem z NFZ	22,0%
w gabinecie prywatnym	29,0%
nauczyciel akademicki	12,0%
inne	33,0%
Ogółem	157,0% *

*Procenty nie sumują się do 100 ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Do analizy statystycznej wykorzystano program SPSS v. 22. Przy ocenie współzależności zmiennych wykorzystano testy U Manna-Whitneya, H Kruskalla-Wallisa i ρ Searmana.

Wyniki badań

Ankietowani fizjoterapeuci w zdecydowanej większości (93%) popierają ideę utworzenia samorządu zawodowego (Wykres 2). Poparcie dla korporacji fizjoterapeutów w próbie badawczej nie korelowało z wiekiem, płcią, miejscem zamieszkania czy poziomem wykształcenia.

Wykres 2 Poparcie respondentów dla idei utworzenia samorządu zawodowego fizjoterapeutów

Pytani o zadania samorządu zawodowego ankietowani zostali poproszeni o umieszczenie, każdego z zadań na 10 stopniowej skali, gdzie 1 oznaczało najważniejsze a 10 najmniej ważne. Zadaniem, które wg respondentów było najważniejsze okazały się być reprezentowanie fizjoterapeutów, stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu oraz orzekanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej, najmniej ważnym zadaniem było dofinansowanie szkoleń (Tabela 3).

Tabela 3 Hierarchia zadań samorządu zawodowego fizjoterapeutów w opinii ankietowanych

Zadanie samorządu zawodowego	Średnia
reprezentowanie fizjoterapeutów	4,61
stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu	4,63
orzekanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej	4,69
prowadzenie rejestru fizjoterapeutów	4,76
ustalanie oraz aktualizacja standardów i wytycznych w fizjoterapii	4,91
organizacja szkoleń	5,33
organizowanie i prowadzenie instytucji samopomocowych	5,67
dofinansowanie szkoleń	5,68

Podobnie jak w przypadku poparcia dla idei utworzenia samorządu płeć, wiek, poziom wykształcenia i miejsce zamieszkania nie korelowały z postrzeganiem istotności zadań samorządu. Jedynie w przypadku zmiennych płeć i wiek udało się zaobserwować słaby związek z oceną istotności wybranymi zadaniami izby fizjoterapeutów. Jak wskazuje Tabela 4 fizjoterapeuci powyżej 35 roku życia uważają regulację dostępu do zawodu za dużo ważniejsze zadanie niż ich młodsi koledzy. Z kolei fizjoterapeuci w wieku 25-27 lat częściej wskazywali na rolę izby jako reprezentanta środowiska niż najmłodsi ankietowani.

Tabela 4 Różnice w ocenie wagi zadań samorządu fizjoterapeutów ze względu na wiek

Wiek	Średnia ocena zadania samorządu	
	stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu*	reprezentowanie fizjoterapeutów**
19-21 lat	4	5
22-24 lata	5,05	5,1
25-27 lat	4,17	3,5
28-34 lat	4,18	4,24
>35 lat	3	4
Ogółem	4,63	4,61

* ρ Spearmana = 0,170, $p < 0,05$; ** ρ Spearmana = 0,173, $p < 0,05$

Z kolei płeć ankietowanych różnicowała ich ocenę istotności takich zadań jak ustalanie i aktualizacja standardów i wytycznych w fizjoterapii, które było ważniejsze dla kobiet i organizacja szkoleń, co z kolei było ważniejsze dla mężczyzn (Tabela 5).

Tabela 5 Różnice w ocenie wagi zadań samorządu fizjoterapeutów ze względu na płeć

Płeć	Średnia ocena zadania samorządu	
	ustalanie i aktualizacja standardów i wytycznych w fizjoterapii*	organizacja szkoleń**
Kobieta	4,37	5,90
Mężczyzna	5,50	4,71
Ogółem	4,91	5,33

* ρ Spearmana = 0,182, $p < 0,05$; ** ρ Spearmana = -0,203 $p < 0,05$

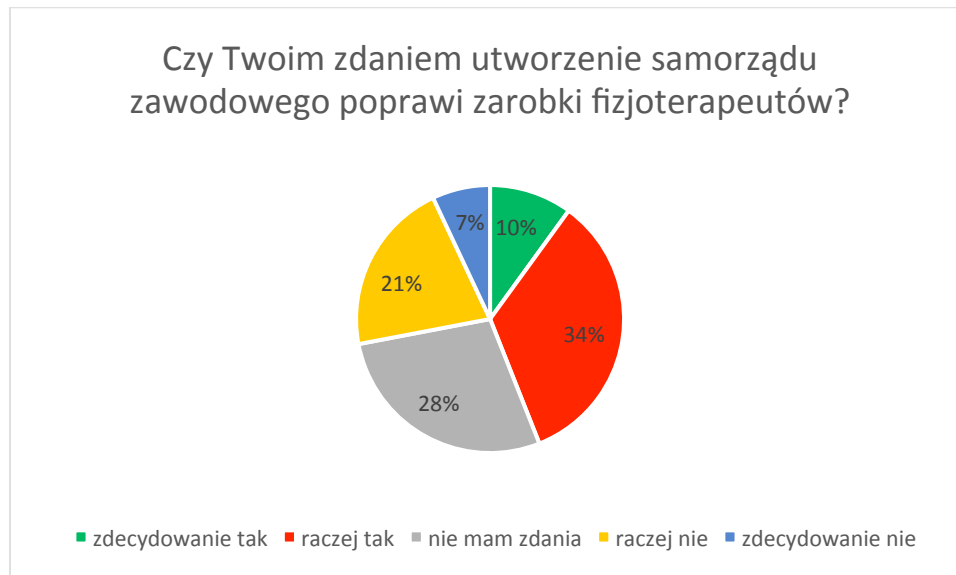
Autorzy zapytali ankietowanych o wysokość miesięcznej składki, jaką gotowi byłiby płacić na rzecz samorządu fizjoterapeutów. Najwięcej badanych wskazało przedziały pomiędzy 20 a 50 złotych i do 20 złotych. Jedynie 19% respondentów byłoby skłonnych

płacić więcej niż 50 złotych miesięcznie (Tabela 6). Analiza statystyczna wykazała, że preferowana wysokość składki nie zależy od płci, wieku, poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania badanych fizjoterapeutów.

Tabela 6 Oczekiwana wysokość składki członkowskiej

Wysokość składki	
do 20 zł	38%
od 21 do 50 zł	43%
od 51 do 70 zł	9%
od 71 do 100 zł	7%
powyżej 100 zł	3%
Ogółem	100%

Autorzy chcieli także sprawdzić czy fizjoterapeuci liczą na poprawę swoich zarobków w związku z utworzeniem samorządu zawodowego. 44% ankietowanych liczy na wzrost wynagrodzeń po utworzeniu izby fizjoterapeutów, 28% respondentów nie spodziewa się poprawy w tym zakresie, a kolejne 28% nie ma na ten temat zdania (Wykres 3).

Wykres 3 Oczekiwania respondentów wobec wzrostu zarobków po utworzeniu samorządu zawodowego

Optymizm wobec roli samorządu w zabieganiu o wzrost wynagrodzeń fizjoterapeutów nie zależy od płci, wieku i miejsca zamieszkania. Zmienną, która różnicuje przekonanie o wzroście zarobków po utworzeniu izby jest poziom wykształcenia. Jak ilustruje to Tabela 7 najbardziej optymistyczni wobec wzrostu płac po utworzeniu izby fizjoterapeutów są licencjaci zaś najbardziej sceptyczne są osoby ze stopniem doktora.

Tabela 7 Wykształcenie a oczekiwanie poprawy zarobków po powstaniu samorządu fizjoterapeutów. Wyniki testu H Kruskala-Wallis

	Wykształcenie	Średnia ranga
Czy Twoim zdaniem utworzenie samorządu zawodowego poprawi zarobki fizjoterapeutów?	licencjat	45,28
	magister	58,78
	doktor	63,30

Chi(2) = 6,057, p<0,05

Jak widać w Tabeli 8 licencjaci są najbardziej optymistycznie nastawieni wobec roli samorządu fizjoterapeutów w zabieganiu o poprawę warunków płacowych tej grupy zawodowej.

Tabela 8 Różnice oczekiwań respondentów wobec wzrostu zarobków po utworzeniu samorządu zawodowego fizjoterapeutów ze względu na wiek

		Czy Twoim zdaniem utworzenie samorządu zawodowego poprawi zarobki fizjoterapeutów?				
		zdecydowanie tak	raczej tak	nie mam zdania	raczej nie	zdecydowanie nie
Wykształcenie	licencjat	60,0%	79,4%	64,3%	47,6%	28,6%
	magister	30,0%	20,6%	28,6%	52,4%	42,9%
	doktor	10,0%		7,1%		28,6%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Wnioski

Z wyników badań zaprezentowanych powyżej wynika, iż środowisko fizjoterapeutów jest pozytywnie nastawione wobec idei utworzenia samorządu zawodowego. Niezależnie od poziomu wykształcenia, wieku, płci i miejsca zamieszkania ankietowani uważają, że izba fizjoterapeutów powinna być utworzona. Entuzjazm środowiska dla powołania izby fizjoterapeutów pozwala mieć nadzieję na dobre zakorzenienie się tej instytucji w krajobrazie samorządów zawodowych w Polsce.

Jako najważniejsze zadanie samorządu respondenci wskazali reprezentowanie fizjoterapeutów. Było to pewne zaskoczenie dla Autorów, którzy spodziewali się, że stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu fizjoterapeuty okaże się najczęściej wskazywaną odpowiedzią ze względu na często podnoszoną przez środowisko konieczność uregulowania zasad wykonywania zawodu fizjoterapeuty i uniemożliwienie używania tego

miana osobom po różnorodnych kursach masażu czy domorosłym kręgarzom, którzy stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia i życia swoich pacjentów. Odpowiedź ta znalazła się na pierwszym miejscu jedynie wśród respondentów powyżej 35 roku życia, którzy ze względu na bogatsze doświadczenie zawodowe mieli częstszy kontakt z „ofiarami” nieprofesjonalnego leczenia.

Reprezentowanie zawodu fizjoterapeuty zostało uznane za najważniejsze zadanie korporacji, najwyraźniej w grupie wiekowej 25-27 lat. Są to osoby wkraczające na rynek usług medycznych po studiach II stopnia, które muszą odnaleźć się w realiach polskiego systemu opieki zdrowotnej. Liczą one zapewne na to, że korporacja fizjoterapeutów będzie reprezentować ich wobec zarządzających służbą zdrowia, ale także wobec opinii publicznej czyli potencjalnych pacjentów, o których zaufanie fizjoterapeuci, jako młody zawód medyczny muszą zabiegać. Wskazanie tego zadania samorządu jako najważniejsze to wyraźny sygnał dla przyszłych organów Krajowej Izby Fizjoterapeutów, że środowisko oczekuje aktywnej postawy korporacji w wypracowywaniu pozytywnego wizerunku zawodu, zarówno wśród innych profesjonalistów medycznych, jak i pacjentów.

Niemalym zaskoczeniem dla Autorów był fakt, iż organizowanie i dofinansowanie szkoleń nie zostały uznane za ważne zadania samorządu przez respondentów. Problem z kształceniem podyplomowym, a w szczególności wysoka cena kursów specjalistycznych, których ukończenie jest niejednokrotnie warunkiem zdobycia pracy przez fizjoterapeutę. Dziwi zatem, że środowisko nie jest zainteresowane wsparciem izby w zakresie kształcenia podyplomowego. Może wynikać to z faktu, iż przyszli członkowie izby widzą samorząd przede wszystkim jako reprezentanta swoich interesów grupowych, traktując problematykę szkoleń jako indywidualny wybór ścieżki rozwoju zawodowego, za który chcą ponosić samodzielną odpowiedzialność.

Pomimo entuzjazmu dla powołania samorządu zawodowego, zdecydowana większość respondentów nie jest skłonna płacić składki członkowskiej przekraczającej 50 zł miesięcznie. Jest to zapewne związane z niskimi wynagrodzeniami jakie otrzymują fizjoterapeuci. Może się jednak okazać, że przy jednoszczeblowej strukturze organów izby i odpowiednio dużej liczbie członków, taka kwota wystarczy na utrzymanie korporacji fizjoterapeutów. Jednak zanim rejestr osób posiadających prawo wykonywania zawodu fizjoterapeuty nie zostanie utworzony trudno prognozować, czy faktycznie tak niska składka okaże się odpowiednią. Niemniej jest to wyraźny sygnał dla przyszłych władz KIF, by planując swoją działalność wzięły pod uwagę zdolności finansowe swoich członków.

Ważnym wnioskiem płynącym z przeprowadzonych badań jest to, że bardzo wielu ankietowanych fizjoterapeutów, zwłaszcza posiadających stopień licencjata, liczy na poprawę zarobków po powstaniu samorządu zawodowego. Świadczy to o nieznajomości roli korporacji zawodowych w środowisku fizjoterapeutów, ale także o wielkim niezadowoleniu fizjoterapeutów z ich wynagrodzeń. Izby lekarskie, aptekarskie, pielęgniarek i położnych czy fizjoterapeutów nie mają negocjować warunków pracy i płacy swoich członków, mają to czynić związki zawodowe. Samorząd fizjoterapeutów będzie musiał zmierzyć się z tymi oczekiwaniami poprzez edukację środowiska co do swoich zadań i kompetencji albo podjąć się roli ośrodka wspierającego i koordynującego działania związków zawodowych i stowarzyszeń fizjoterapeutów w zabieganiu o poprawę wynagrodzeń tej grupy zawodowej podobnie jak robiły to samorzady lekarski czy pielęgniarek i położnych w przeszłości, bez, należałoby dodać, większych sukcesów.

Bibliografia

Ustawa z dnia z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich (Dz.U.1989.30.158)

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz.U.1991.41.178)

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (Dz.U.2016.1496 j.t)

Ustawa z dnia z dnia 27 lipca 2001 r. o diagnostyce laboratoryjnej (Dz.U.2014.1384 j.t.)

Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U.2015.1994)

Protokół z posiedzenia Komitetu Organizacyjnego Samorządu Fizjoterapeutów z dnia 28.06.2016 roku, <https://kosf.pl/i-posiedzenie-kosf/>, 13.11 2016

Uchwała nr 6/2016 Komitetu Organizacyjnego Samorządu Fizjoterapeutów z dnia 13.07.2016 roku w sprawie wyznaczenia daty zgromadzeń wojewódzkich/regionalnych, <https://kosf.pl/uchwaly-kosf/>, 13.11.2016

Regulamin wyborczy delegatów na I KZF, <https://kosf.pl/regulamin-wyborczy-delegatow-na-i-kzf/>, 13.11 2016